

Điều phối viên Covid-19 Nhà Trắng 'giữa hai làn đạn'

Các đồng minh cũ cho rằng tiến sĩ Deborah Birx thỏa hiệp với Trump, trong khi Tổng thống Mỹ chỉ trích bà "thâm hại".

Tiến sĩ Deborah L. Birx, điều phối viên phản ứng Covid-19 của Nhà Trắng, từng tới thăm Kentucky hồi cuối tháng 7, sau khi Thống đốc Andy Beshear ban hành lệnh đeo khẩu trang và dự tính thêm nhiều biện pháp quyết liệt khác, như đóng cửa quán bar. Đó là bước đi rất khó khăn đối với một thống đốc Dân chủ ở bang Cộng hòa, nhưng ông đã nhận được ủng hộ từ tiến sĩ Birx.

"Bà ấy đứng trước phóng viên và tuyên bố rõ ràng mình cùng chính quyền ủng hộ các bước đi của chúng tôi", Beshear kể lại.

Đây có lẽ là lời động viên cần thiết dành cho Birx, nhà nghiên cứu nổi tiếng về AIDS đã đảm nhận vai trò điều phối cuộc chiến chống Covid-19 ở Nhà Trắng 5 tháng trước, vào thời điểm bà đang đứng giữa "hai làn đạn" chỉ trích.

Tiến sĩ Deborah Birx (giữa) ngồi nghe Tổng thống Trump họp báo Covid-19 tại Nhà Trắng, hồi tháng 4.

Ảnh: *Washington Post*.

Nhiều đồng minh cũ và chuyên gia y tế cộng đồng gần đây bày tỏ phần nộ vì thái độ thỏa hiệp của bà với Tổng thống Donald Trump, đặc biệt là phản ứng không hiệu quả của đội ngũ mà Birx điều phối trước Covid-19, cuộc khủng hoảng y tế được xem nghiêm trọng nhất trong thế kỷ qua.

"Deborah Birx là người tệ nhất", Chủ tịch Hạ viện Nancy Pelosi nói trong cuộc họp kín với Bộ trưởng Tài chính Steve Mnuchin và Chánh văn phòng Nhà Trắng Mark Meadows.

"Tôi nghĩ Tổng thống đang lan truyền thông tin sai lệch về virus, còn Birx là người được Trump bổ nhiệm", Pelosi nói trong cuộc phỏng vấn sau đó. "Vậy nên tôi không có chút niềm tin nào vào bà ấy".

Trong giới y tế cộng đồng, cuộc tranh luận đổ lỗi cho Birx về phản ứng với đại dịch ngày càng gay gắt. Một số nói rằng Tổng thống Trump là người chịu trách nhiệm, nhưng thêm rằng thông tin sai nguy hiểm mà ông đưa ra thường không được Birx sửa chữa.

Nhưng một số khác cho rằng ít nhất tiến sĩ Birx phải chịu một phần trách nhiệm trong phản ứng sai lầm của chính phủ với Covid-19. Một báo cáo của tổng thanh tra Bộ Ngoại giao hồi tháng 2 chỉ trích đội ngũ lãnh đạo chương trình AIDS của bà Birx là "độc đoán" và "chuyên quyền".

Một số lại đổ lỗi cho bà Birx vì đánh giá quá lạc quan về tình hình dịch bệnh. Hồi tháng 4, bà từng nói với quan chức tại Phòng Tình huống Nhà Trắng rằng Mỹ đang làm rất tốt trong cuộc chiến này.

"Tôi nghĩ rằng việc không thẳng thắn thừa nhận sai sót về cách phản ứng đã làm giảm mức độ tín nhiệm của chính phủ, theo đó khiến mọi người không xem mối đe dọa này một cách nghiêm túc", Jennifer Nuzzo, học giả cấp cao tại Trung tâm An ninh Sức khỏe Johns Hopkins, cho hay.

Tại văn phòng ở Cánh Tây Nhà Trắng, bà Birx đóng vai trò cầu nối giữa các cơ quan liên bang, gồm Bộ Quốc phòng, Bộ An ninh Nội địa, Bộ Y tế và Dịch vụ Nhân sinh, cùng nhiều cơ quan khác, để ứng phó với đại dịch.

Bà cũng là đầu mối liên lạc đối với quan chức bang và địa phương, đồng thời giám sát việc soạn thảo các báo cáo chi tiết để đưa ra hướng dẫn cho các bang. Bà phải báo cáo cho Phó tổng thống Mike Pence và Tổng thống Trump ít nhất một lần một tuần.

"Birx đang ở một vị trí mà bà ấy nói với hoàng đế rằng bộ quần áo mới trông thật tuyệt", Gregg Gonsalves, phó giáo sư dịch tễ học tại Trường Y tế Cộng đồng Yale, bình luận.

"Sự tín nhiệm mà bà ấy có được, đặc biệt là trong cộng đồng nghiên cứu HIV/AIDS, đã bị sút mẻ lớn trong 5 tháng qua", Mitchell Warren, giám đốc điều hành AVAC, nhóm vận động toàn cầu chống HIV/AIDS, người làm việc nhiều với Birx. "Birx luôn là người làm việc dựa trên dữ liệu, nên thật đáng thất vọng khi thấy các bà ấy điều phối phản ứng quốc gia hoàn toàn không tốt, thậm chí còn là thảm họa ở nhiều góc độ".

Nhưng bên trong Nhà Trắng, các trợ lý mô tả Birx như "Tiến sĩ Bất hạnh" khi luôn phải nỗ lực kiềm chế quan điểm lạc quan của Tổng thống. Trong khi hứng chịu làn sóng chỉ trích từ bên ngoài, Birx tiếp tục phải chống đỡ với sự hoài nghi đến từ chính Tổng thống Trump.

"Nancy Pelosi Diên rồ đã nói những điều tồi tệ về Tiến sĩ Deborah Birx, chỉ trích bà ấy vì bà ấy quá tích cực trong công việc rất tốt mà chúng tôi đang làm để chống lại virus Trung Quốc, trong đó có vaccine và thuốc điều trị. Để chống lại Nancy, Deborah đã cắn câu và công kích chúng tôi. Thật thảm hại!", Trump hôm 3/8 viết trên Twitter.

Tuyên bố được Trump đưa ra sau khi Birx cảnh báo Covid-19 ở Mỹ bước vào "giai đoạn mới" và đang "lan rộng khủng khiếp cả ở vùng nông thôn cũng như thành thị".

Bà Birx luôn hứng chỉ trích cả về những điều từng nói hoặc chưa từng nói. Bà luôn lặng lẽ đứng cạnh Trump trong các buổi họp báo Covid-19, khi ông đề xuất "tiêm thuốc khử trùng diệt nCoV". Lời khen của bà dành cho Tổng thống hồi tháng 3 vẫn gây nhiều tranh cãi. "Ông ấy rất để ý tới các tài liệu khoa học, các chi tiết và dữ liệu", Birx khi đó nói.

Tiến sĩ Ashish Jha, giám đốc Viện Sức khỏe Toàn cầu Harvard, người biết Birx ít nhất 10 năm và coi bà là "người rất thông minh và chu đáo", lúc đầu lên tiếng bênh vực bà. "Nhiều người trong thế giới y tế cộng đồng đã phẫn nộ vì điều đó, nhưng tôi nói rằng 'hãy nhìn xem, nếu việc khen ngợi Tổng thống có thể giúp ông ấy làm điều đúng đắn, tôi có thể sống chung với nó'", Jha nói.

Nhưng giờ ông lại nói rằng "bà ấy cần tự hỏi mình xem liệu đã bảo vệ người dân Mỹ hiệu quả hay chưa và tôi cho rằng vào thời điểm này bà ấy không làm được như vậy".

Nhưng ngoài Nhà Trắng, nhiều thống đốc nói rằng tiến sĩ Birx xứng đáng được khen ngợi vì sự kiên trì. Thống đốc Mississippi Tate Reeves, thành viên đảng Cộng hòa, nói rằng bà đã thúc giục ông ra lệnh đeo khẩu trang trên toàn bang suốt nhiều tuần, đến khi thuyết phục được ông. "Bà ấy chắc hẳn sẽ ngày càng quyết liệt hơn, nên tôi đã phải nhún nhường một chút", ông nói.

"Tôi biết bà ấy từng nói với Phó tổng thống rằng 'ông chỉ cần đeo khẩu trang và xuất hiện trước công chúng với hình ảnh này là đủ'", tiến sĩ Carlos del Rio, chuyên gia bệnh truyền nhiễm tại Đại học Emory, người đứng đầu hội đồng cố vấn khoa học cho chương trình AIDS của Bộ Ngoại giao, do tiến sĩ Birx điều hành, kể. Ông thêm rằng Pence sau đó đã nghe theo lời đề nghị của Birx. "Việc này đòi hỏi rất nhiều can đảm", del Rio nói. Những người bảo vệ tiến sĩ Birx và cả người chỉ trích đều nói rằng vị trí của bà rất khó khăn, khi phải phục vụ Tổng thống Trump, người rất ít coi trọng khoa học. "Đôi khi nhìn từ bên ngoài, bạn sẽ nói rằng bà ấy dễ thỏa hiệp với Tổng thống trong một số vấn đề, nhưng nếu nói chuyện bạn sẽ thấy bà ấy đang cố gắng xoay chuyển mọi chuyện", del Rio cho biết.

Dù cùng là thành viên nhóm chuyên trách chống Covid-19 của Nhà Trắng, Birx và tiến sĩ Anthony Fauci có hoàn cảnh không giống nhau. Fauci, 79 tuổi, là công chức gắn kết thúc sự nghiệp của mình nên có thể dễ dàng nói ra mọi quan điểm cá nhân. Nhưng bà Birx mới 64 tuổi và là người được bổ nhiệm, nên bà phải "nhìn thái độ" của Tổng thống để làm việc.

"Bà ấy là một trong số nhân viên chăm chỉ nhất, đã cống hiến hết mình để cố gắng kiểm soát đại dịch", Fauci nói trong cuộc phỏng vấn tối 4/8. Ông thêm rằng Birx đã đúng khi nói đại dịch đang ở giai đoạn mới, ngay cả khi điều đó có thể "chọc giận" Tổng thống.

Alyssa Farah, giám đốc truyền thông chiến lược của Nhà Trắng nói "Birx là anh hùng của nước Mỹ và Tổng thống rất tôn trọng bà ấy".

Cố vấn y tế Birx (phải) tại cuộc gặp giữa Tổng thống Trump và Thống đốc Florida Ron DeSantis tại Nhà Trắng, hồi tháng 4. Ảnh: *NYTimes*.

Nhiều thống đốc Mỹ cũng đánh giá cao thái độ thẳng thắn và cách làm việc cẩn thận của tiến sĩ Birx. Bà đã đi xe hơi tới thăm hơn chục bang để có thể hiểu rõ những gì đang xảy ra và chuẩn bị thăm 6 bang khác vào tuần tới.

Thống đốc Louisiana John Bel Edwards, thành viên Dân chủ, nói rằng Birx "biết chuyện gì đang xảy ra ở bang này dựa trên kết quả xét nghiệm và số ca dương tính của chúng tôi".

Tiến sĩ Birx, từng là đại tá trong quân đội Mỹ, đã bắt đầu sự nghiệp từ đầu những năm 1980 với tư cách là nhà miễn dịch học tại Trung tâm Y tế Quân đội Walter Reed và từng là nghiên cứu sinh tại phòng thí nghiệm của Fauci. Bà đã có sự nghiệp nghiên cứu thành công và giành được sự tôn trọng từ các nhà khoa học vì ngăn chặn dịch bệnh.

Năm 2005, Birx chuyển tới CDC và làm việc tại đây cho tới khi được tổng thống Barack Obama bổ nhiệm vào Bộ Ngoại giao với vai trò đại sứ AIDS toàn cầu. Khi Trump đắc cử, bà nói với bạn bè rằng muốn tiếp tục công việc này. Ngay ngày hôm sau, Birx bay tới Boston để nói chuyện với Viện Chính trị thuộc Đại học

Harvard về nỗi lo lắng cho tương lai của mình.

Peter Staley, nhà hoạt động AIDS lâu năm, cho biết dù không nói ra, Birx rất hoang mang khi Trump đắc cử. "Tôi có thể thấy các suy nghĩ dồn dập trong đầu bà ấy 'Làm thế nào tôi có thể tồn tại trong chính quyền mới?', Staley kể lại.

Nhãn: Covid-19 | Chống dịch Covid-19 | Donald Trump